

CHIA SẺ ĐƯỜNG ĐẾN HẠNH PHÚC

Nguyên tác: Giảng giải Đệ Tử Quy

Chủ giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Người chia sẻ: Vô Danh Cư sĩ

Bài thứ 25

[Kính chào các bạn đồng học!]

Kính chúc các bạn một ngày mới tốt lành!

Hôm qua chúng ta đang học mục

VI. THÁI ĐỘ HỌC ĐẠO ĐỨC THẾ NÀO?

Trong mục này có 7 nội dung như sau:

- 1. Lập chí*
- 2. Học quý ở thực hành*
- 3. Học phải thận trọng ngay từ đầu*
- 4. Cha mẹ phải hợp tác với thầy giáo*
- 5. Thầy trò cùng nhau học tập*
- 6. Thử tự học tập*
- 7. Phương pháp học*

Chúng ta đang học ý thứ nhất là “Lập chí”, đã nghe về tấm gương lập chí của Phật A DI ĐÀ và của Phật Thích Ca Mâu Ni.

Hôm nay chúng ta sẽ chia sẻ về tấm gương lập chí của Hồ Chủ Tịch.

Hồ Chủ Tịch sinh năm 1890, mất năm 1969. Thừa nhỏ Người tên là Nguyễn Sinh Cung, còn anh trai của Người thì tên là Nguyễn Sinh Khiêm (hay còn gọi là ông Cả Khiêm). Qua đây có thể thấy gia đình Bác là gia đình Nho giáo gốc, nên cụ Nguyễn Sinh Sắc đã đặt tên cho các con là

“Khiêm, Cung”, tức là giữ hạnh “Khiêm Cung”. Đây là điều quan trọng nhất trong 4 điều mà Ngài Viên Liễu Phàm ở trong Liễu Phàm Tứ Huấn đã dạy con mình để làm sao cho chuyển họa thành phúc mà các bạn đã từng được học. Vì chỉ có khiêm cung mới có thể thành tựu được đức hạnh và học vấn của mình.

Khi đến tuổi đi học, Bác Hồ được tên đổi thành Nguyễn Tất Thành: Đó là vào năm 1901 (lúc Bác Hồ 11 tuổi), thì cụ Nguyễn Sinh Sắc đổi tên cho Bác là Nguyễn Tất Thành. Theo ý của riêng tôi “Tất Thành” có nghĩa là nhất định thành tựu được ý chí của mình. Đây là cụ Nguyễn Sinh Sắc quyết tâm nuôi dạy con thành một vị thánh như tấm gương mẹ của Mạnh Tử là Mạnh Mẫu.

Chúng ta lại nói tiếp:

Hồ Chủ Tịch sinh ra và lớn lên trong hoàn cảnh đất nước chìm dưới ách đô hộ của thực dân Pháp. Thời niên thiếu và thanh niên, người đã chứng kiến nỗi khổ cực của đồng bào và những phong trào đấu tranh chống thực dân. Người sớm có ý chí đuổi thực dân, giành độc lập cho đất nước, đem lại tự do, hạnh phúc cho đồng bào. Đây ă! Hồ Chủ Tịch lập chí đấy ă. Đây chính là sự nghiệp giải phóng dân tộc mà Bác đã theo đuổi suốt cả cuộc đời.

Rồi đến trong nhiều năm hoạt động cách mạng, từ năm 1919 thì Bác lấy tên là Nguyễn Ái Quốc, tức là yêu nước.

Trong lời di chúc Bác để lại có đoạn viết "Tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành". Đây chí nguyện đấy ă, chí nguyện hy sinh phụng hiến đấy.

Và cuối cùng thì cái chí nguyện suốt đời của bác đã hoàn thành, đó là đòi được quyền tự do cho nhân dân Việt Nam và cũng là quyền tự do cho nhân dân của các nước thuộc địa.

Thượng tọa Thích Huệ Đăng cho rằng, giữa Thích Ca Mâu Ni Phật và Hồ Chủ Tịch có những nét chung:

- ✓ Đó là cùng tìm con đường cứu dân, cứu nước (với Phật Thích Ca chính là tìm ra con đường để giải thoát cho chúng sinh bằng chân lý Phật pháp)
- ✓ Thứ hai là Tư tưởng hy sinh cho nhân loại và chúng sinh;
- ✓ Và thứ ba là Tư tưởng vì con người, lo cho con người;

Hồ Chủ Tịch đã được Đại Hội đồng UNESCO vào tháng 11 năm 1987, vinh danh là “Anh hùng giải phóng dân tộc”.

Vậy là Bác đã lập chí và cuối cùng thì Bác đã thành tựu được cái chí nguyện đầy của mình là giải phóng được dân tộc Việt Nam, khai sinh ra nước Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa.

Như vậy có thể thấy từ A DI ĐÀ PHẬT, Thích Ca Mâu Ni Phật, rồi đến Hồ Chủ Tịch các Ngài đều thành tựu. Vì sao các Ngài thành tựu? Vì điều quan trọng nhất là các Ngài đều lập chí, và chí của các Ngài đều là hy sinh phụng hiến vì đại chúng, vì xã hội. Cho nên chí này là đi đúng với pháp tắc đại tự nhiên, sau đó thì các Ngài nỗ lực tinh tấn thực hiện chí nguyện này nên các Ngài đều thành tựu.

Vậy là bạn đã rõ, bạn muốn thành tựu thì nhất định bạn phải lập chí, chí này phải là hy sinh phụng hiến vì đại chúng, vì xã hội. Sau đó phải nỗ lực tinh tấn để thực hiện chí nguyện này, nhất định bạn sẽ thành tựu.

Hồ Chủ Tịch có dạy:

Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên

Thực hiện chí nguyện bằng cách nào?

- 1- Phải tiếp nối tuyệt học của Thánh Hiền
- 2- Phải mở rộng giáo huấn Thánh Hiền khi có thể
- 3- Hành vi phải làm mô phạm cho đời

Làm mô phạm thế nào? Rất đơn giản, bạn cứ từng bước mà đi, chắc chắn sẽ đến.

- Ở gia đình thì lập chí làm cha mẹ tốt;
- Ở công ty thì lập chí làm một người sếp tốt, một người đồng sự tốt;
- Ở ngay trong xã hội lập chí làm người công dân tốt.

Vâng ạ. Chúng ta kết thúc phần lập chí ở đây.

Bây giờ chúng ta chuyển sang ý

2. Học quý ở thực hành

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Học một câu hành một câu

Trong học tập, ngoài lập chí ra còn có một thái độ rất quan trọng, gọi là “Học quý ở hành”. Chúng ta học tập một câu kinh giáo, thì nhất định phải làm một câu, nên gọi là ‘giải hành tương ứng’, như vậy thì đạo đức học vấn của chúng ta mới có thể nâng cao.

Vào thời Đường có một vị cao tăng là Ô Sào Thiên Sư. [Đó ạ] Bạch Cư Dị là nhà thơ đời Đường, cuối đời ông thích học Phật, ông hy vọng có thể đến thân cận vị cao tăng như vậy, có thể nâng cao học vấn của chính mình. Khi ông gặp được Ô Sào Thiên Sư, ông liền thỉnh giáo với ngài, ông nói:

- Làm thế nào học Phật?

“Phật” là tiếng Ấn Độ, nghĩa của nó, Phật chính là “Phật Đà Da”, người Trung Quốc thích đơn giản, nên đem dịch trực tiếp thành chữ “Phật”, bên trái là chữ “nhân”, bên phải chữ “Phật”. “Nhân” đây là người, còn chữ “Phật” vốn là giác ngộ. Cho nên chữ hội ý này hội lại thành là gì? Là “người giác ngộ”.

Cách tạo chữ Trung Quốc gọi là chữ “hình thanh”, [*“hình” là “Nhân”, “thanh” đó là chữ “Phật”*]. Chữ Phật này, dùng lời Trung Quốc để giải thích, chính là người giác ngộ, người có trí huệ, nếu nói rõ ràng hơn là người minh bạch, người hiểu rõ đạo lý. Cho nên học Phật chính là phải học làm người minh bạch.

[Đó ạ, còn nếu như bạn không hiểu được, thì như sáng nay tôi vừa dẫn lời của Hòa thượng đấy, bạn học một hồi thành ngu ngơ cả. Bạn càng học Phật trí tuệ của bạn phải càng sáng.

Bây giờ tôi bổ sung thêm một chút về chữ cổ Hán văn của Trung Quốc, là chữ hình thanh. Hình - tượng hình, Thanh - âm thanh, nếu bạn không kết hợp hai cái chữ đấy vào thì bạn không có hiểu, còn nếu như bạn chỉ cần nghe âm thanh mà hiểu, như là chúng ta đang nghe các cái loại chữ của chúng ta bây giờ, thì những cái chữ chỉ nghe qua âm thanh thì sau thời gian nó sẽ không hiểu nữa.

Tôi đã từng ví dụ với các bạn là, ví dụ như con ruồi, thì chúng ta một số địa phương gọi con ruồi thì hiểu. Thế nhưng mà ví dụ người ở chỗ vùng quê của mẹ chồng tôi thì phải gọi là con giòi, thì mới hiểu. Thế rồi là về sau nếu mà thời gian nó thay đi thì nó lại không gọi là con ruồi nữa, ví dụ cũng không gọi con giòi nữa, nó lại gọi là con ruồi, con ruồi thì bạn không thể hiểu, và đây là sự thực.

Nhưng mà nếu chữ hình thanh thì bạn phải hiểu là như chữ. Tôi ví dụ con voi chẳng hạn, thì bên một góc nó vẽ hình con voi có hai cái tai to như hai cái quạt, có cái vòi như thế này, có cái đuôi như này, xong bên dưới, đấy như chữ hình thì như thế, bên dưới là cái âm như con voi chẳng hạn. Thế thì khi bạn, chữ này bao nhiêu thời gian qua đi, có thay thành con vôi, con vôi, con vôi thì bạn vẫn hình dung ra là cái con này là cái loại con mà có hai cái tai, có cái vòi như con đũa, có bốn cái chân như cái cột đình.

Cho nên cái chữ cổ Hán Văn của Trung Quốc từ ngàn đời, vẫn, người ta vẫn hiểu được. Không phải như chữ của La tinh, không phải như một số các nền văn minh cổ khác, bây giờ đọc những cái chữ ấy không ai hiểu gì cả. Cho nên cái chữ Cổ Hán Văn này là, nếu như đọc cái chữ cổ Hán Văn này thì vẫn nhìn thấy như là Khổng Tử cách đây 3000 năm vẫn đang sống ở trước mặt mình. Vì vẫn hiểu được, không bị thời gian nó thay đổi, các cái ngôn từ nó thay đổi đi, đây chính gọi là chữ hình thanh.

Vừa nói về chữ “Phật”, bây giờ lại nói về chữ “Nhẫn”, vì chúng ta nhiều nhà treo chữ nhẫn. Chữ “Nhẫn” ý, một bên là, là gì? Là chữ “Tâm”, một bên là hình cái dao, tượng trưng là gì? Dù người ta có dùng cái dao người ta đâm vào tim bạn thế này thì bạn vẫn phải nhẫn được.

Lại nói đến cái chữ gọi là “Nhân” trong chữ “Nhân từ”. Một bên là, chữ “Nhân” là như cái hình người vẽ như này bạn nhìn thấy đấy. Thế còn một bên là chữ “Nhị”, tức là sao? Lại thành hai người. “Nhân từ” nghĩa là phải nghĩ đến người, mình và người không hai không khác, thì bạn sẽ có tình thương với người.

Cho nên đây là chữ cổ Hán Văn của Trung Quốc, mà rất lâu sau nó đã từng bị mai một. Nhưng bây giờ Hòa thượng quyết tâm phục hồi lại, bởi vì tất cả những lời của Không Tử, của cổ thánh tiên hiền đều bắt đầu từ cổ Hán Văn. Cho nên nếu như chúng ta không ai học được cổ Hán Văn thì những lời giáo huấn của Thánh Hiền sẽ mai một.

Tôi thực ra chẳng hiểu gì về cổ Hán Văn nhưng tôi nghe Hòa thượng giảng, Tiến sĩ Thái giảng nên tôi tổng hợp lại, có gì không đúng mong các bạn lượng thứ.]

Bạch Cư Dị hỏi Ô Sào Thiên Sư làm thế nào để học Phật. Học Phật là học giác ngộ, học Phật là học làm người minh bạch.

Ô Sào Thiên Sư liền nói với Bạch Cư Dị:

- Học Phật thì phải “Chớ làm các điều ác, vâng làm các điều lành”.

Sau khi Bạch Cư Dị nghe xong ông cười thật to, ông nói:

- “Chớ làm các điều ác, vâng làm các điều lành”. Trẻ nhỏ ba tuổi cũng biết.

Các bạn! Khi các vị ba tuổi có biết hay không? Ngày xưa dạy bảo thiện ác, dạy bảo làm người, dạy ở đâu? Không phải đến trường học, mà học ngay ở tại nhà, gia giáo đã dạy rồi. Cho nên đích thực Bạch Cư Dị nói không sai, trẻ nhỏ ba tuổi đều biết.

[Ngày nay thì làm sao mà biết được ạ?]

Ô Sào Thiên Sư mỉm cười:

- Tuy con nít lên ba nói được, nhưng ông lão tám mươi chưa chắc làm được đâu ạ.

Đều không làm được.

[Đấy ạ, “Không làm các điều ác, vâng làm các điều lành”, thì là Ô Sào Thiên Sư nói là đến ông lão 80 còn không làm được đâu ạ, đều không làm được, học nói thì được.]

Cho nên then chốt cốt tủy của đạo đức học vẫn, không phải ở chỗ học được nhiều ít, mà ở chỗ bạn làm được bao nhiêu *[Học và hành.]*

Chúng ta chính mình học, cũng có thể dẫn dắt trẻ nhỏ học thánh học hiền, nhất định phải xác lập được thái độ này chính xác này.

[Thứ nhất bạn nhớ, phải lập chí. Thứ hai, học một câu hành một câu.

Tôi vì có cái nhân duyên hiệu đính này mà tôi cũng có quán sát nhiều, nên là tôi sai hay mọi người sai là tôi hay bắt lỗi chính xác luôn. Con trai, con dâu quên không xuống chào lúc buổi tối là tôi nói luôn:

- Con vi phạm Đệ Tử Quy rồi. “Sáng phải thăm, tối phải viếng” sao con quên không xuống chào bố mẹ? Bố mẹ thực sự không phải cần cái này, mà muốn cho con, cho cháu được tốt thôi.

Đi chơi 10 giờ đêm không gọi điện về cho cha mẹ. Xong về một cái, về muộn thế là lên lên đi ngủ. Tôi bảo:

- Con vi phạm Đệ Tử Quy rồi, vi phạm ở chỗ nào? “Đi phải thưa, về phải trình”, con vi phạm rồi.

Bạn thấy là cứ có người cứ suốt ngày cảm ràm nhắc như thế, bạn thấy có tốt hơn không ạ? Nếu không thì các bạn sẽ mặc nhiên các bạn quên đi. Cuối cùng như thế là cái “tự tánh” của bạn không bao giờ hiển lộ được, không bao giờ hằng ngày bạn kị được tí ghét nào cả, cứ ngày ngày bồi đắp thêm đất, ngày một dày thêm.

Bây giờ chúng ta nghe Tiên sĩ Thái giảng ý thứ 3:]

3. Học phải thận trọng ngay từ đầu

Ngày 15 tháng 03 vừa rồi tôi đến Thảm Quyển cùng với thầy cô giáo và phụ huynh nơi đó có một buổi nói chuyện. Hôm sau thầy giáo đến nơi đó mời tôi đến giảng một buổi cho mấy bé trường mầm non, tôi liền dạy Đệ Tử Quy. Kết quả khi tôi vừa bước vào, tôi nói:

- Xin chào các bạn nhỏ, hôm nay chúng ta học Đệ Tử Quy.

Thì lập tức những đứa bé này khác miệng đồng âm cùng nói:

- Thầy ơi! Chúng em đã học qua rồi, chúng em đều đọc thuộc cả rồi.

Các bạn à, việc học Đệ Tử Quy này đã cho những đứa bé này cái gì? “Cái đó chúng em đã sớm học thuộc rồi, chúng em đã học qua rồi”, đã cho chúng sự ngạo mạn, chứ không phải là sự khiêm tốn. Cho nên thầy giáo đầu tiên rất quan trọng đối với đứa bé.

[Đối với các bạn thầy giáo đầu tiên là ai? Là cha mẹ đấy. Rất quan trọng. Còn nếu như mà bạn không biết học cung kính “Tiên học lễ, hậu học văn”, bạn không học được, bạn không dạy cho con bạn được thì Hòa thượng có nói là: “Dù bạn có nghiên cứu kinh giáo, kinh điển đầy đủ, cuối cùng cái bạn được chỉ là giúp cho bạn ăn nói linh hoạt, còn ngoài ra học vẫn không được nổi tý gì”.

Tiền sĩ Thái giảng tiếp:]

Tôi liền viết một chữ lên bảng đen, chữ “đạo” của đạo đức, tôi cũng không trực tiếp phản bác với chúng, trước tiên tôi viết một chữ “đạo”. Tôi nói:

- Nay các bạn nhỏ, văn hóa Trung Quốc rộng lớn tinh thâm, trên toàn thế giới chỉ có văn tự của Trung Quốc là có thể ở ngay trong văn tự đem triết học nhân sinh, trí tuệ nhân sinh lưu xuất ra ở văn tự.

Tiếp theo đó tôi liền giải thích:

- Cái chữ này là chữ hội ý, khi bạn xem thấy cái chữ này, bạn liền có thể thể hội được đạo lý trong đó, bên trái là bộ “Xước”, bên phải là bộ “Thủ”. Chữ này nói với chúng ta, người thật sự có đạo đức, là trước tiên phải thực tiễn, chữ “Xước” chính là “thực tiễn”, người trước tiên có thể làm được, có thể làm ra, thì mới gọi là người có đạo đức.

[Không thì chỉ có như Hòa thượng nói là, nói cho hoa trời rơi rụng, còn đạo đức học vẫn không có gì.]

Cho nên chúng ta học Đệ Tử Quy là phải làm người có đạo đức. Các bạn nhỏ! Các bạn đã làm được câu nào trong Đệ Tử Quy rồi?

[Im lặng hết mặc dù học rồi, nhưng vì sao ạ? Không làm được, chẳng thuộc nữa thế thì học qua để làm gì.]

Chúng vốn dĩ là ngàng đầu rất cao, sau khi nghe xong, đột nhiên suy nghĩ **“Phụ mẫu hô, ứng vật hoãn”** (Cha mẹ gọi, phải đến ngay), hôm qua vừa mới “trả treo” với mẹ, cho nên lập tức liền phản tỉnh.

[Thôi thế là hiểu rồi, mình chả làm được gì cả, Thầy hỏi là cái quan trọng nhất là phải hành được thì mình không làm được gì cả, hết kiên nại.]

Tiếp theo tôi liền đem từng câu, trong kinh của Đệ Tử Quy nói với chúng làm thế nào thực tiễn ngay trong đời sống của gia đình.

Trong lớp có một em bé, khi trở về, ngay hôm đó em viết nhật ký câu đầu tiên viết: “Hôm nay thầy Thái đến dạy chúng em, thầy Thái nói Đệ Tử Quy là phải làm chứ không phải chỉ để học thuộc lòng”.

[Cho nên cái chữ mà “Một môn thâm nhập”, bạn phải hiểu chữ “thâm nhập”. “Thâm nhập” nghĩa là gì? “Thâm nhập” nghĩa là “giải hành” phải tương ứng thì bạn mới có thể thâm nhập được. Còn nếu bạn thuộc lòng mà bạn không có hành thì đây không gọi là thâm nhập. Bởi vì chỉ khi bạn thâm nhập, bạn hành rồi thì bạn, lúc đấy trí tuệ bạn càng khai mở. Bạn càng khai mở bạn quay trở lại về giải bạn càng thấy lý càng rõ, xong từ lý rõ bạn lại càng hành lại càng trúng. Cứ như thế như cái đôi cánh chim thế này, thì cuối cùng chắc chắn bạn sẽ thâm nhập.]

Các bạn! Đứa bé này biết viết trên nhật ký, tức là ấn tượng của chúng rất sâu sắc. Ấn tượng này có thể ảnh hưởng cả đời của nó.

Cho nên giáo dục có ba chữ chân ngôn, là phải “Thận ư thi”.

[“Thận” là thận trọng, “thi” tức là khởi đầu, “vô thi, vô chung” là coi như không có điểm đầu và không có lúc kết thúc, lâm chung đấy, lúc kết thúc đấy.]

Khi chúng ta vừa bắt đầu học tập học vấn liền phải chú trọng thực hành, vậy thì công phu của chúng ta mới đắc lực, nhất định sẽ khác so với những người khác.

4. Cha mẹ phải phối hợp với thầy giáo

Ngoài ra, có đứa bé khi học xong rồi, trở về cũng rất nỗ lực, hôm sau đứng ngay trước cửa phòng của cha mẹ, đợi cha mẹ đi ra. Khi thấy cha mẹ vừa đi ra, chú liền cúi chào cha mẹ và nói:

- Con chào cha mẹ buổi sáng, hôm qua cha mẹ ngủ có ngon giấc không?

[Học hành đấy.]

Cha mẹ của chú bất chợt cảm thấy rất ngạc nhiên, lập tức gọi điện thoại cho trường mầm non hỏi:

- Hôm qua đã xảy ra việc gì? Con tôi vì sao hôm nay biết chào hỏi vãn an chúng tôi?

Thầy giáo mới nói:

- Vì hôm qua học đến “Thần tác tĩnh, hôn tác định” (có nghĩa là “Sáng phải tĩnh, tối phải yên”).

Trẻ nhỏ có dễ dạy hay không? Rất dễ dạy, chỉ là chúng ta không dạy mà thôi.

[Người lớn cũng thế, bạn thấy không, một người biểu pháp ra nhặt rác một cái là lập tức mọi người đều ngừng vứt rác ngay. Cho nên những người không được học, trong Phật pháp gọi là “kẻ đáng thương”, không phải đáng ghét.]

Hôm trước chia sẻ với bạn về câu chuyện của vị Giáo sư mà xin chết êm ả vào năm ông 104 tuổi. Vì sao ông xin chết êm ả? Vì ông thấy cuộc sống khổ quá! Có lần ông đã ngã ở trong nhà hai ngày liền. Sau đến khi người giúp việc đến mới phát hiện ra. Cho đến khi ông chết êm ả thì ông ở trong một căn phòng như thế rất là thanh tịnh, rất là đẹp đẽ và rất là đẹp, thoáng mát, ý là như thế, và tiếng nhạc êm đềm của nhạc Beethoven nổi lên, và ông phấn đấu để được chết êm ả thì ông được duyệt đấy. Và khi ông chết êm ả thế thì tất cả con cháu đều đứng ở cạnh ông vây quanh cả.

Tôi mới hỏi lại một câu rằng là: vậy thì khi ông ngã 2 ngày liền, ông nằm trên sàn đất không một ai biết thì con ông ở đâu? Chắc chắn ông đã sống một mình, nhưng mà có trách được con ông không? Không trách được!

Vì sao? Vì Hòa thượng nói là: **“Tiên nhân vô tri, bất thất đạo đức, vô hữu ngữ giả, thù vô quái dã”**, có nghĩa là người trước không được dạy, bạn có công nhận với tôi không? Bố mẹ bạn không được dạy rồi, bạn có thừa nhận với tôi, có ai dạy bạn thánh giáo không? Người trước không được dạy, không có biết đến đạo đức, không có ai nói cho, người sau chúng ta không có ai nói cho, vậy thì còn trách móc cái gì. Không có đáng trách mà đây chỉ có thể thấy rằng là, bạn không có duyên gặp được, hay còn gọi như Hòa thượng là cái thiện căn phước đức, nhân duyên đời trước của bạn kém.

Còn bạn được sinh ra trong một cái quốc gia phát triển, mà kinh tế nó dồi dào đến thế là vì bạn tu gì ạ? Tu phước, bạn không tu huệ. Còn những người nghèo như chúng ta ở cái đất nước này, chúng ta nghèo hơn họ nhiều, chúng ta không có máy bay, chúng ta không có ô tô sang trọng, thì Hòa thượng bảo là bởi vì trước kia bạn tu huệ, bạn không tu phước, cho nên bây giờ bạn gặp thánh giáo. Cho nên Phật mới dạy bạn là phải **“Phước, huệ song tu”**. Không phải là phước để cho bạn được hưởng, cho bạn sung sướng. Mà cái phước đấy nếu cái chí của bạn làm Thánh, làm Hiền, chí của bạn là **‘liễu sinh tử, thoát luân hồi’** thì nó sẽ là đại phước báu lúc lâm chung.]

Ở Sơn Đầu có một đứa bé mới bảy tuổi (ở Sơn Đầu cũng có rất nhiều thầy giáo tình nguyện giảng môn Đệ Tử Quy), lên lớp được khoảng hai, ba tháng, các thầy giáo tổ chức một hoạt động cùng giao lưu với các bậc phụ huynh. Họ sắp xếp mỗi trẻ nhỏ đứng lên chia sẻ một chút xem trong một, hai tháng chúng có những thay đổi gì. Rót cuộc đứa bé bảy tuổi này bước lên, câu thứ nhất chú ấy liền nói:

- Con học Đệ Tử Quy rồi mới biết được làm người vốn dĩ phải hiếu đạo.

[Căn bản làm người là gì ạ? Là Hiếu, bạn nhớ nhé, cầm cái gốc này cho vững cho con cho cháu mình, bạn đừng sợ chúng lớn. Vì tôi đã có một cái ví dụ cho bạn thấy là Cư sĩ Trung 24 tuổi, Cư sĩ Hằng 30 tuổi vẫn quay đầu và tôi 60 tuổi vẫn có thể quay đầu.]

Các bạn! Câu nói này rất thú vị **“Vốn dĩ phải hiếu đạo”**. Cho nên phải học mới hiểu. Người không học, không biết đạo, người không học, không biết nghĩa. Vậy mà rất nhiều phụ huynh thì tức giận nói với trẻ nhỏ:

- Tại vì sao không hiểu chuyện, ngay đến việc này mà cũng không hiểu.

[Các bạn có hay mắng con thế không?]

Nhưng thật sự chúng ngay đến việc này cũng không hiểu, vì chúng không được dạy. Cho nên chúng ta lý giải được những đạo lý này thì nhất định phải dạy ngay. Bạn thấy đứa nhỏ này, bạn lập tức nói với chúng **“Thần tặc tỉnh, hôn tặc định”** (Sáng phải tỉnh, tối phải định), chúng ngay ngày hôm sau liền làm ngay.

Khi vị phụ huynh này hiểu được, mau mau gọi điện đến trường học. Động tác này nói lên họ rất quan tâm đến sự trưởng thành của trẻ nhỏ, họ hiểu rõ muốn dạy tốt trẻ nhỏ thì điều quan trọng là phải cùng hợp tác với thầy giáo, cho nên vị phụ huynh này là có độ mặn cảm giáo dục.

[Còn chúng ta thì sao ạ? Mãi đi kiếm tiền quá, con chào hay không cũng không biết, con không chào cũng không biết, con ra con đứng con chào thì lại: “Lui ra! Đang muộn đây!”. Thế thì làm gì nó không xảy ra đến kết quả như ngày hôm nay. Cho nên là thật sự, thầy nói ở dưới đây, khi trẻ đã bắt đầu học cái chữ “Hiếu” và bắt đầu có những hành vi này, bạn phải thành tựu tâm hiếu cho chúng.]

Còn nếu như bạn lại cảm thấy kỳ lạ, sau đó lại còn sờ lên đầu con, nói với con rằng:

- Con à! Có phải hôm nay con đã bị sốt rồi không? Vì sao mà lại lễ phép như vậy?

[Thầy nói câu đấy, chứ tôi vẫn nói với các bạn, tôi đùa là: “Ô! Ấm đầu à?”. Thế thì hỏng rồi!]

Nếu làm như vậy thì có thể sẽ phản tác dụng với hiếu tâm và tâm học tập của trẻ nhỏ.

[Nó hơn hớn nó học được chữ “Hiếu”, nó về nó thậm hỏi cha mẹ thì cha mẹ lại gạt phăng si nô ra, rồi lại bảo “Ấm đầu à?”.]

Cho nên ngay từ khi con cái của bạn học Đệ Tử Quy, trở về giúp bạn bưng nước rửa chân, bạn phải làm thế nào? Bạn không nên nói:

- Không nên phiền phức như vậy, lỡ bị bỏng thì sao?

[Chứ Không lại bảo “Rắc rối quá!”. Bây giờ mỗi một lần sinh nhật tôi, con cháu tôi lay là tôi vẫn cứ phải ngồi im thế này và để đón nhận cái lay của chúng, chứ không dám nói là: “Ồi! Cằm rằm quá!”, không.]

Làm như vậy là cơ hội học tập của chúng đã bị quý vị đã cắt đứt rồi.

Chúng ta làm bậc cha mẹ, phải hiểu được phối hợp với thầy giáo, phải hiểu được kiên toàn hiếu tâm của con mình, kiên toàn đức hạnh của con mình.

[Đấy ạ, vừa rồi các bạn vừa mới chia sẻ với tôi là ở chỗ chùa, sau khi dạy xong thì cô Hằng có hỏi là, “vậy thì đến sinh nhật của cha mẹ thì các con sẽ làm gì?”. Thế là các con thi nhau giơ tay là con sẽ làm cái này, coi như là ví dụ nấu bữa ăn, hoặc là cố gắng học, hoặc là làm thế này thế khác. Hoặc ví dụ như con trai Cư sĩ Chúc Hạnh: con sẽ cố gắng con làm ở xưởng mỗi ngày, con được các cô trả cho mấy chục nghìn (ví dụ như thế), con sẽ dành cái tiền đấy để con, ví dụ là mua thuốc cho ông bà, hoặc quần áo cho ông bà rồi cái gì cái gì đấy cho cha mẹ. Chúng ta phải hướng dẫn con vào những cái ngày sinh nhật là phải như vậy.]

Có một người mẹ nói:

- Con của tôi nhỏ như vậy, bung nước bị lật đổ thì phải làm sao?

[Bây giờ 2 tuổi lại bảo bung nước rửa chân cho cha mẹ, bà hỏi câu này cũng đúng mà.]

Tôi liền nói với cô:

- Lật đổ thì càng tốt.

Cô liền tỏ ra suy nghĩ: Vì sao lại lật đổ càng tốt?

- Bởi vì bị lật đổ, bạn ngoài việc bạn đã kiên toàn hiếu tâm của chúng ra.

[À, thế là kiên toàn cái tâm hiếu nó muốn rửa chân cho cha mẹ, bung nước rửa chân cho cha mẹ. Bây giờ bị lật đổ, vậy thì bạn đã thành tựu cái

tâm hiếu, chứ không phải bạn lại mắng mỏ nó là: “Đấy! Đã bảo không khiến rồi!”.]

Bạn kiện toàn tâm hiếu của chúng ra, bạn có thể ngay hiện trường lợi dụng cơ hội này nói với chúng:

- Con à! Cái tâm này của con làm cho mẹ rất cảm động. Con nhỏ như vậy liền có thể tận hiếu kính. *[Đấy]* Bây giờ mẹ con ta phải suy nghĩ một chút, vì sao con bưng nước bị lật đổ? Nhất định là hai tay con nắm không được chặt, lần sau làm thế này thì sẽ không bị lật đổ. Nào, mẹ con mình cùng nhau lau chùi nó cho thật sạch.

Như vậy là quý vị đã đồng thời dạy chúng làm thế nào cầm món đồ, đồng thời còn dạy chúng làm thế nào thu dọn tình huống này, đem sự việc này để dạy bảo con.

[Nếu bạn không dạy chúng, tôi xin nói rất thật với bạn là mấy tuần nay tuần nào tôi cũng chỉ dạy mỗi Chu Bi cái động tác chải đầu. Mà cứ gọi là đường ngoi xiên xẹo, lẹo vẹo ra thế này. Vì cứ mỗi tuần cháu lên tôi lại dạy. Sáng nay tôi lại bảo:

- Ô! Mẹ mà dạy Đệ Tử Quy, con mà không chịu học chải đầu thì con ra ngoài đường đầu tóc con rối bù lên, không ai họ tin là mẹ con dạy Đệ Tử Quy, mà con cũng đừng hy vọng gì là con có thể dạy được Đệ Tử Quy.

Vì Chu Bi rất thông minh. Các bạn đã đọc cái đơn mà cháu viết gia nhập đạo tràng, hoàn toàn là tự nó hết. Thế cho nên khi mẹ nó đi dạy Đệ Tử Quy, mẹ nó nói rằng:

- Về sau con sẽ dạy cho các em từ 2 tuổi cho đến 5, 6 tuổi.

Chu Bi rất phấn khởi, hôm qua ngồi soạn giáo án. Đấy ạ, và trẻ con dạy trẻ con thì rất là nhanh.

Thế cho nên sáng nay tôi mới phải bảo:

- Nếu con vẫn cứ để cái đầu bù xù như thế này thì không ai tin con, không ai cần học con và cũng không ai họ tin là mẹ con dạy được Đệ Tử Quy.

Cho nên là khi mà bạn dạy chúng về thu dọn tình huống, rồi đem sự việc bảo chúng, rồi cách cầm món đồ là bạn từng bước dạy chúng. Khi chúng đã vững vàng những cái này thì bạn thả ra mới được.

Còn nếu như mà chúng không vững vàng, bạn cũng không chịu dạy chúng, thì năm nay Chu Bi - sinh năm 2010, là năm nay 9 tuổi, 10 tuổi, vẫn không biết chải đầu. Đây, nói một câu rất thật là như vậy. Vì sao? Cứ đến chắc là cứ đến giờ đi học mẹ cào cào cho một cái, mẹ buộc hộ cho thế là cuối cùng đến tận bây giờ vẫn không biết chải đầu.

Tôi lại nhắc lại cái câu mà thầy Thái nói: **“Mỗi một lần trẻ mắc khuyết điểm, bạn phải thấy đây là cơ hội để dạy chúng”**. Vì sao lại là cơ hội? Bởi vì, nếu như bạn không thấy đây là cơ hội mà bạn cứ mắng mỗ chúng thì về sau chúng sẽ nghĩ là: “mình đã mắc khuyết điểm này mà cha mẹ mắng mỗ thì lần sau mình sẽ làm đằng sau lưng, không ai nhìn thấy nữa”. Bạn không có cơ hội dạy, thế thì bắt đầu từ việc nhỏ nó làm sau lưng, việc lớn hơn nó làm sau lưng, việc lớn hơn nữa, thì rất có thể là vi phạm quốc pháp rồi vào tù lúc nào không hay.

Đừng bao giờ bạn hy vọng là trẻ tự ngoan. Bởi vì con người chúng ta, như vừa nãy - sáng nay nói, sinh ra là tham lam – tôi tham, tôi si, tôi mạn – không ai dạy cũng như thế. Thế cho nên đây là cái tập tánh, mà muốn cái tập tánh này mà thay đổi thì phải **“Giáo vi đạo, quý vĩ chuyên”**, tức là gì ạ? Là giáo dục quan trọng ở sự chuyên cần. Cho nên bạn cũng thế, bạn cũng tôi tham, tôi si, tôi mạn, vì Phật cũng đã nói rằng sinh vào nhân đạo là bạn cũng như vậy rồi. Vậy mà khi thấy nó mắc khuyết điểm, bạn chỉ có biết mắng chứ bạn không biết được rằng là ai cũng mắc, mình cũng mắc. Chỉ có điều mình được học Thánh giáo rồi thì mình phải sửa cho con. Thì đây chính là cơ hội.

Nếu như bạn nghĩ được như thế bạn sẽ không còn sân hận, không còn quát mắng con nữa. Và khi như thế thì lập tức là về sau, chúng sẽ được chỉnh sửa ngay từ đây, và những việc lớn hơn chúng đã được chỉnh rồi, chúng sẽ không đến mức độ như tôi vừa nói là dần dần từ con ruồi biến thành con voi, rồi vi phạm quốc pháp là chết dở. Cho nên cái thái độ của bố mẹ khi thấy con mắc khuyết điểm, bạn phải hiểu, đây là cơ hội để bạn dạy chúng. Đây là bài thầy Thái nói, không phải tôi nói ạ.

Khi tôi phát hiện ra những điều này thầy Thái nói, tôi bảo “Hay quá chứ lị! Sao mà hay thế!”. Chứ còn nếu không thì mình cứ thấy trẻ con mà làm những cái điều gì mà mình không vừa lòng là quát um thiên địa lên, rồi phạt, rồi đánh. Thực ra đánh thì tôi cũng chả bao giờ đánh đâu, nhưng rồi quát, mắng, rồi là cắt, trừ các kiểu, rồi cuối cùng là sau nó giấu. Nó giấu đến khi nào? Nó giấu đến khi Cư sĩ Hằng, năm lớp 1 xếp thứ 32, “đội” được 31 bạn trên đầu thì lúc đấy tôi mới sực tỉnh ra là mình đã sai. Vì mỗi lần nó được điểm kém về là tha hồ mắng mỏ, thế là cuối cùng là nó giấu hết, nó giấu hết. Hôm nào nó được điểm tốt thì nó khoe, hôm nào nó được điểm kém nó không nói câu gì. Mình thì lại còn có Cư sĩ Quang Trung sau, nên không có thời gian để xem xét, lúc đấy Cư sĩ chồng vẫn còn đi công tác nhiều. Thế là cứ thế là mắng mỏ, thế xong lúc đầu là điểm xấu thì nó giấu, về sau nó lại tăng lên tốc độ nữa là, điểm xấu thì nó khai thành điểm tốt. Đến lúc khi phát hiện ra con còng 31 bạn trên vai bảo: “Thế này không được rồi”. Thì lúc đấy bắt đầu Cư sĩ chồng bảo:

- Thôi để đấy, việc dạy con để anh dạy cho.

Thì về sau cái quả bạn biết rồi, đi thi – gọi là học bổng 322 đỗ thủ khoa luôn của cả nước, và đi Anh học hoàn toàn bằng học bổng của Nhà nước tài trợ.

Vâng ạ thời gian của chúng ta đã hết, bài chia sẻ của chúng ta hôm nay xin tạm dừng ở đây. Ngày mai chúng ta sẽ chuyển sang ý thứ 4 - Thầy trò cùng học.

Chúc bạn:

Thuộc lòng Đệ Tử Quy
Hành đúng từng câu chữ
Nội hóa tâm cung kính
Là bạn được thân người.

Xin chào và hẹn gặp lại các bạn vào ngày mai – Xin cảm ơn!]
